

Muur van glas

Colofon

ISBN: 978 94 6365 234 6

1e druk 2020

© 2020, Marijke Teeuw

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Italiaanse vertaling van 'Slaapwandeling' van Gerrit Achterberg: drs. Viola Stoop.

De personen en gebeurtenissen in deze verhalen zijn geheel en al ontsproten aan de fantasie van de schrijfster. Overeenkomsten met bestaande mensen en situaties berusten op louter toeval.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Muur van glas

Marijke Teeuw

Voor mijn ouders

Er is geen leven dat nooit,
al was het maar een ogenblik,
onsterfelijk is geweest.

Wisława Szymborska

Inhoud

Beestjes	12
Boterkoek	22
Aardige mensen	32
Mama komt terug	42
Grijs muisje	50
Welcome to paradise	62
Je bent fantastisch	72
Domein	84
Vijf voor half een	98
Een nieuw begin	112
Ogen dicht	126
Alles gaat goed	138
Zusjes	154
Slaapwandelen	170
De spelletjesmiddag	180
Familie	192
Dankwoord	201

Mijn vroeger met haar was toen ik klein was.
Van daarna delen wij geen vroeger.

Beestjes

Vanaf vandaag moet ik iedere maand een nacht bij haar logeren. Ze zegt dat het gezellig voor me is als ik af en toe tijd met haar doorbreng. ‘Je zit altijd maar zo alleen, Silvia,’ zei ze, toen we voor de eerste keer samen koffiedronken, onder begeleiding van Femke. Eigenlijk bedoelde ze natuurlijk dat het voor háár gezellig is. Zij weet niet dat voor mij alleen zijn het veiligst is. Ze weet niet dat ik vandaag doodstil heb zitten wachten op Femke die langs wilde komen om met mij na te gaan of ik alles goed geregeld had. En ze weet niet dat ik me na Femkes vertrek niet durfde te bewegen. Handen op mijn schoot, hoofd schuin naar beneden, dat is de beste houding.

Femke is het met haar eens, zij vindt ook dat ik van nu af aan regelmatig een nachtje bij haar moet logeren. ‘Dan kunnen jullie langzaamaan aan elkaar wennen,’ zegt ze, ‘en je moeder wil het graag, Sil. Ze heeft spijt en het is al lang geleden. En je weet, je hoeft haar geen ‘mama’ te noemen, zeg maar gewoon Anja.’

Femke is al een jaar mijn begeleidster, ik vertrouw haar, maar soms is ze streng. Daarom loop ik nu naar de bus met haar die ik geen Anja kan noemen en ook geen ‘moeder’ of ‘mama’.

In de bus legt zij haar hand voorzichtig op mijn arm. Ik durf hem niet terug te trekken, dan is het begin meteen fout en ik denk dat ze erover nagedacht heeft en het goed bedoelt. Ik moet sterk zijn. Ik kijk strak naar buiten. De stad waar ik al mijn vijftientig jaren al woon en waar ik nog steeds een vreemde ben. Zaterdag. Mensen met boodschappentassen. Ouders met kinderen aan de hand. Stelletjes met de ar-

men om elkaar heen. Een vader met een meisje op zijn nek. Het schijnt hem niet te deren dat ze op zijn hoofd timmert. Bloemen in fietstassen. Volle terrassen. De eindaugustuszon is nog warm.

Voordat we naar haar huis gaan, neemt ze me mee naar de markt om kibbeling te eten. ‘Omdat je die vroeger zo lekker vond,’ zegt ze.

Vroeger, denk ik, vroeger met haar was toen ik klein was. Van daarna delen wij geen vroeger. Ze weet niet dat ik vis vind stinken. Ik zeg het niet.

Bij de grote viskraam met slaphangende wit-blauwe vlaggen is het vol mensen die tegen elkaar aan dringen in een slordige rij. Ik ga opzij staan, weg van de blote armen en bezwete T-shirts, en kijk naar haar. Als ik niet wist dat zij mijn moeder is, zou ik het niet aan haar zien. Ook anderen zouden in ons geen moeder en dochter herkennen. Die magere vrouw met haar zwartgeverfde dunne haar, vale huid en schelrood geverfde lippen, de witte beugeltas met vergulde sloten aan haar schouder, ze lijkt een willekeurige vrouw. Ze kan op deze markt ieders moeder of tante zijn of niemands, zoals ik ieders dochter zou kunnen zijn of niemands. Ze had tijdens het gesprek waar Femke bij was gezegd dat ik op mijn vader lijk met mijn grote neus en steile blonde haar, maar dat had ze niet moeten zeggen. Dat was een fout. Ik durfde haar toen niet aan te kijken, maar ik voelde dat zij het wist en mij ook niet aankeek.

Als ze aan de beurt is, bestelt ze twee bakjes vis en geeft mij er een van, met twee servetjes. ‘Lekker hè, eet maar gauw op nu het nog warm is.’ Met haar hoofd achterover, ogen gesloten, zon op haar gezicht, leunt ze tegen een stuk

blinde muur naast een schoenwinkel waarvan de etalage vol kortingsborden hangt, uitverkoop van sandalen en zomer-schoenen.

Ik moet recht blijven staan, zonder de bakstenen muur aan te raken. In de spleten tussen de stenen zitten beestjes. Als zij begint te eten, drentel ik heen en weer.

Na enkele minuten leg ik het servetje op de vis, zodat niemand ziet dat het plastic bakje nog vol is, en dan open ik met het tweede servetje het deksel van een afvalcontainer op een kier en kieper het bakje erin. Zij heeft al haar aandacht bij haar vis en de zon.

Ze weet niet wat ik weet, dat er beestjes in de kibbeling zitten, vlak onder de paneermeellaag. Die beestjes kunnen langzaam maar grondig mijn organen kapotmaken. Als ze in mijn maag terechtkomen, groeien ze snel, dan zal een deel zich door mijn maagwand vreten, zich in mijn buikholte verspreiden en daar gangetjes graven, en een ander deel zal zich vermenigvuldigen in mijn darmen. En de sterkste en gevaarlijkste doen zich te goed in mijn maag, en als ze volgevreten zijn, kruipen ze door mijn slokdarm terug naar boven, naar mijn hoofd, en de felste boren zich door mijn ogen naar buiten met hun kleine scherpe boorneusjes. Langzaam eten ze mijn binnenste leeg, tot ik omval. Ik weet dat zij dit niet zou geloven, als ik het zei, maar ik mag er ook niet over praten, met niemand. Dat is gevaarlijk voor mij.

Het is kortgeleden bij mijn huisgenote gebeurd. Zij woonde in de kamer naast mij en nachtenlang hoorde ik haar schreeuwen en later kreunen en zachtjes huilen, en toen werd het stil. Vlak daarna was ze weg en Femke zei dat ze was doodgegaan door kanker in haar hele lichaam. Maar ik weet dat het van die beestjes kwam, dat ze onbeschermd was vanbinnen, net als

ik. Dat heeft iemand mij verteld, iemand die alleen tegen mij praat. Geen enkel ander mens kan hem horen. Femke en de andere begeleiders vroegen of iemand nog afscheid wilde nemen van de overleden huisgenote, maar ik wist dat die beestjes blijven leven tot de kist dichtgaat.

Ik weet alles van die beestjes. Ik weet ook dat bijna alle mensen nog andere beestjes in hun maag hebben die hen beschermen tegen de kibbelingbeestjes door ze in te kapselen en op te eten. Ik heb zulke beschermbeestjes niet meer. Daarom moet ik goed op mezelf letten.

Ik ben vanbinnen onbeschermd en kwetsbaar. Dat heeft een grote man met een zachte stem mij vroeger ingefluisterd. Hij zei dat ik niet bang moest zijn om tegen hem te praten, want dat ik anders vanbinnen opgegeten zou worden. Hij zei dat ik alleen tegen hem moest praten, want hij zou mij begrijpen. Tegen anderen moest ik zwijgen, zei hij. 'Dat begrijp je toch wel?' Het was niet goed om alles zomaar aan de hele wereld te vertellen, maar ik kon hem vertrouwen en hoefde bij hem niets binnen te houden. 'Binnenhouden vreet aan je.'

Ik begreep hem niet. Maar in de wachtkamer had ik een boek gezien met op het kaft een rode appel. In die appel zaten gangetjes en uit één daarvan stak een rupsenkop met een grote grijns. Die kop had een zwarte bril op zijn puntige neus. Hij had ook een hoedje op, een soort zwart bolhoedje. Misschien waren die grijns en dat hoedje grappig bedoeld maar het was niet grappig. Ik dacht dat die rups allemaal gangen door de appel had geboord en gevreten. En dat hij dat bij mij ook zou doen.

Maar ik was banger om te praten dan voor de rups, want als ik vroeger praatte, werd mijn vader boos. En mijn oom. Ik wist gewoon dat ik alleen veilig was als ik zweeg. Ik zei niks tegen die man. Ik hield mijn mond stijf gesloten.

Hij kwam dicht naast me zitten, een beetje schuin. 'Je bent een lieve, grote meid,' zei hij zachtjes in mijn oor. Hij legde mijn hand op zijn broek en liet zijn ene hand boven op de mijne liggen en wreef hem heen en weer. Zijn andere hand legde hij op mijn blote been en hij kriebelde langzaam met zijn vingers naar boven. Hij fluisterde dat ik veilig was en toen zei hij niets meer maar maakte rare geluiden, hij wreef steeds sneller met mijn hand en zijn broek werd hard, net als bij mijn vader. En mijn oom. En hij hijgde en ik voelde hem trillen.

Ik kneep mijn ogen dicht, ik kneep mijn benen samen, maar toen wist ik opeens dat ik niet bang moest zijn, maar dat ik moest schreeuwen en wegrennen als ik iets niet wilde. Ik weet niet waardoor ik dat wist, maar ik deed het. In de gang schreeuwde ik tegen mijn begeleidster dat hij stonk naar rotte vis. En als je rotte vis ruikt, moet je overgeven en dat deed ik op een matje bij zijn voordeur.

De man kwam zijn deur uit, zag de mat vol braaksel en schreeuwde: 'Vies kind dat je bent, je bent het allervieste kind. Kom nooit meer terug!'

Buiten sloeg mijn begeleidster een arm om mij heen. 'Arm kind, kom maar.' Met haar andere hand veegde ze mijn neus en mond een beetje schoon met haar eigen zakdoek. En ze gaf me een snoepje, voor de smaak. Ze was heel lief. Jammer dat ik haar daarna nooit meer heb gezien.

Gelukkig is het goed gegaan met de kibbeling. Toen haar bakje leeg was, gooide ze het in de container. En zonder haar handen af te vegeen pakte ze een papieren zakdoekje uit haar tas, veegde haar mond af en snoot haar neus. Toen konden we de markt verlaten.

Femke had gezegd dat ik mijn best moest doen. Dat het voor mijn moeder ook moeilijk was geweest en dat ik nu oud genoeg was om te proberen haar te begrijpen. Vergeven hoefde niet, en we hoefden nergens over te praten als ik dat niet wilde. Dat we misschien een spelletje konden doen voor de gezelligheid.

In de woonkamer van haar flat staat een grijze bank met vale kussens. ‘Daar mag je vannacht op slapen, hij ligt heel lekker,’ wijst ze.

Ik heb mijn eigen kussensloop bij me en een laken en mijn pyjama. En ik zal mijn sokken aanhouden. Er staat ook een tafel met drie stoelen. Op de tafel ligt een viezig wit plastic tafelkleed en ik kan zien dat het plakt. Ik raak het niet aan. Vroeger lag er in mijn bed een soort wittig plastic zeiltje, warm en plakkerig als mijn vader bij mij was geweest. En mijn oom. En het stonk en plakte soms zo dat ik op de vloer ging liggen.

Ze stelt voor een spelletje domino te spelen. Ik weet niet hoe ik dat moet doen op het plakkerige tafelzeil, maar omdat ik moet proberen mijn best te doen, zeg ik dat het gezelliger is als ze het plastic weghaalt. Ze kijkt me verbaasd aan, maar doet het zonder iets te zeggen. Ze pakt het beet aan de punten en vouwt het op, met de plakkerige kant naar binnen. Ik zie dat ze haar best doet, maar ze wast haar handen niet. De tafel onder het kleed is van glad hout. Dat is goed.

Ze haalt de dominodoos uit de verpakking, het is een nieuw spel. Ze heeft het vast speciaal voor mij gekocht. We doen een heleboel spelletjes, en zeggen ‘Ik kan niet’, ‘Ik kan weer niet’, ‘Het is jouw beurt’, ‘Wat veel dubbele’, ‘Goed gedaan!’ en ‘Nog een spelletje?’

Na vier potjes maakt ze thee en ik zeg dat ze het kopje bij het oortje vast moet pakken en het lepeltje bij de steel.

Ze zegt: ‘Dat is goed, hoor.’ Ze kijkt me niet aan en stelt geen vragen.

Ik kan niets uitleggen over de kibbelingbeestjes en dat ze haar handen na de markt niet gewassen heeft. Ze pakt een pak speculaasjes uit de kast. Ik zeg dat ik het zal openmaken.

‘Dat is lief van je,’ zegt ze. Ze glimlacht.

Ik doe echt mijn best.

Als ze eten gaat maken, wast ze wel haar handen. Daar ben ik blij om, want ik weet niet hoe ik dat zou moeten oplossen en zo zouden we ruzie kunnen krijgen. Dan zou Femke me komen halen en zeggen dat ik mijn moeder geen kans wil geven. Haar stem zou een beetje strak maar wel normaal zijn, maar haar ogen zouden verdwijnen onder boze wenkbrauwen.

Het eten gaat goed. Ze praat over wat ik vroeger lekker vond, en zegt dat ze hoopt dat ik dat nog steeds lekker vind.

Ik zeg: ‘Ja.’ Maar ik kan me geen eten herinneren, geen appelmoes uit een plastic bakje en geen frietjes en ook geen hamburgers. Ik weet nog wel tomatenketchup, maar ik weet niet of het van vroeger is dat ik me dat herinner. Ik weet wel zeker dat ik geen frikandellen wilde eten, ze stonken, maar dat zeg ik niet en dat hoeft ook niet, want die heeft ze gelukkig niet gekocht.

Ze heeft wel voor ieder een bakje met gele vla en frambozensaus gekocht en ze zet ze heel trots op tafel. ‘Je lievelingstoetje.’

Ik geloof haar, want het is lekker zoet, en ik zeg tegen haar dat ik het lekker vind. Ze kijkt blij.

Na het eten gaan we televisiekijken, er is een show met spelletjes en groepen vrolijke mensen die dingen moeten

doen. Ik vind het niet erg als iemand de televisie aanzet, want ik kan me afsluiten voor die prikkels en ernaar kijken zonder iets te zien.

Als het donker wordt, pak ik mijn pyjama uit mijn tas, dat gaat goed en ik maak op de bank mijn bed op. Ze kijkt naar mijn kussensloop en laken, maar zegt niets. Daarna gaan we tandenpoetsen, samen, in de badkamer. Het water dat ze niet gebruikt heeft, gooit ze niet weg, maar laat ze staan in het plastic bekertje op de wastafel. Zo'n wastafel ken ik van vroeger, een wastafel met dikke bruine randen bij de tegels en rondom de kraan en de afvoer. De wastafel is vlak bij de wc-pot en ik weet dat bacteriën op de wc-rand zitten te loeren naar dat bekertje en dat ze in het donker in het restje water springen. Dus ik moet goed opletten. Als ze naar haar slaapkamer is, gooi ik het bekertje leeg, spoel het om en droog het af.

In de nacht gaat ze naar de badkamer en drinkt weer water, dus ik moet na haar gaan en opnieuw alle voorzorgsmaatregelen nemen, want als die bacteriën in dat bekertje gesprongen zijn en water gedronken hebben, kunnen ze vandaar makkelijk naar mijn tandenborstel en washandje springen.

Ik lig op de bank. Alles ruikt een beetje muf. Ik durf me niet te bewegen en niet te slapen. Later in de nacht, als er al grijs ochtendlicht door de kier in de gordijnen komt, hoor ik haar weer naar de wc gaan en water drinken, en weer laat ze het bekertje half vol water staan. Ik zorg de hele nacht voor het bekertje.

In de morgen komt Femke me halen en vraagt me of het gezellig was. Ik knik. Dan vraagt Femke het aan haar en ze zegt: 'Ja.' En: 'Tot volgende maand.'

Ik zie dat ze begrijpt dat ze me niet moet kussen, mis-

schien vindt ze het zelf ook eng. Ik hoop dat het volgende keer makkelijker is. Ik kan mijn ogen bijna niet openhouden en mijn hoofd draait. Ze begrijpen niet hoe druk ik het heb gehad en hoe moeilijk het is om alles te controleren. Ik moet proberen te bedenken of het verschil zou maken als ik mijn tandenborstel en washandje in de nacht niet op de wastafel laat liggen.

Femke en ik lopen naar buiten.

Femke zegt: 'Zwaai even.'

Ik draai me om. Ze staat achter het raam en tilt haar arm op.